



FÖRSÖKET MED BASINKOMST 2017–2018



Varför ordnas försöket med basinkomst?

I Finland tryggas försörjningen för alla. Den nuvarande sociala tryggheten har utvecklats under flera årtionden men dess grund har lagts i en helt annan miljö än den vi lever i i dag. Andelen atypiska anställningsförhållanden har ökat och vårt sociala trygghetssystem motsvarar inte till alla delar dagens krav. Därför vill man nu i Finland testa en ny modell för social trygghet.

Basinkomst kan vara ett sätt att göra det lättare att ta emot arbete. Basinkomst kan också förenkla och effektivisera systemet för social trygghet och avskaffa besvärlig byråkrati och flitfällor.

Försöket med basinkomst ingår i statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram. Syftet med försöket är att bedöma om basinkomsten kan vara ett sätt att reformera den sociala tryggheten så att systemet blir enklare och bättre sporrar till arbete.

FPA ansvarar för genomförandet av försöket, som genomförs 2017–2018.

Hur försöket med basinkomst genomförs

I försöket med basinkomst deltar 2 000 personer i åldern 25–58 år. De får under två års tid en basinkomst på 560 euro/månad. Basinkomsten är en inkomst som betalas utan krav på motprestationer eller behovsprövning. Det är med andra ord fråga om en inkomst som de som deltar i försöket automatiskt får varje månad.

Försöket pågår två år och under den tiden följer man upp sysselsättningsläget bland försöksdeltagarna. Försöket ger värdefull information om huruvida en basinkomst kunde förbättra sysselsättningen och göra systemet för social trygghet enklare.

Uppföljningen av försöket baserar sig i första hand på registerdata. I slutet av försöket genomförs eventuella enkäter eller intervjuer för att utreda andra effekter utöver sysselsättningseffekterna.

Vem kan få basinkomst?

Basinkomst utbetalas till 2 000 personer som valts ut genom ett slumpmässigt urval i december 2016. I motsats till andra FPA-förmåner kan man alltså inte ansöka om basinkomst.

Belopp och utbetalning

Beloppet av basinkomsten är 560 euro/månad. Basinkomsten betalas ut under tiden 1.1.2017–31.12.2018. Utbetalningsdag är den andra bankdagen varje månad.

Basinkomstbeloppet är det samma under hela försöket. Mottagarens övriga inkomster minskar inte beloppet. Om en försöksdeltagare får arbete, får han eller hon utöver förvärvsinkomsten även basinkomst. Syftet med basinkomsten är att uppmuntra till arbete.

Beskattning

Basinkomsten är en skattefri förmån. Den påverkar inte de beskattningsbara inkomsterna och har således ingen inverkan på försöksdeltagarnas beskattning.

EXEMPEL:

Anna har fått arbetsmarknadsstöd i november 2016. Genom ett slumpmässigt urval väljs hon ut till försöket med basinkomst. Anna får från och med den 1 januari 2017 en basinkomst på 560 euro per månad.

Anna har anmält sig som arbetslös arbetsökande på arbets- och näringsbyrån. I mars erbjuder arbets- och näringsbyrån Anna stadigvarande arbete som motsvarar hennes utbildning. Från och med den 1 mars 2017 får Anna både basinkomst 560 euro/månad och lön för sitt förvärvsarbete. Anna får alltså behålla såväl basinkomsten som lönen. Basinkomsten är en skattefri förmån, så Anna betalar skatt endast på sin lön.

Inverkan på andra förmåner

Basinkomsten dras av från nettobeloppet av vissa förmåner. Den resterande andelen betalas till basinkomsttagaren på särskild ansökan.

Basinkomsten dras av från nettobeloppet av följande förmåner:

- arbetsmarknadsstöd och grunddagpenning
- inkomstrelaterad dagpenning
- sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning
- föräldradagpenning
- specialvårdspenning
- FPA-rehabiliteringspenning
- dagpenning och ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om smittsamma sjukdomar.

Den som får basinkomst kan lätt ta emot till exempel ett vikariat på några dagar eller ett snuttjobb på några veckor, eftersom sporadiska inkomster inte minskar på basinkomsten.

Om en person får arbete medan försöket pågår, kan arbetsinkomsten däremot påverka till exempel det allmänna bostadsbidraget eller utkomststödet. Bidragen kan dras in om inkomsten är tillräckligt stor.

FÖRSÖKET MED BASINKOMST

2017-2018

Arbetslöshetsförmåner

Basinkomsten ersätter arbetslöshetsförmånen helt eller delvis. Om arbetslöshetsförmånen till exempel på grund av barnförhöjning är större än basinkomsten, betalas utöver basinkomsten också skillnaden mellan arbetslöshetsförmånen och basinkomsten. Villkoren för utbetalning av arbetsmarknadsstöd och grunddagpenning är oförändrade och det att försöksdeltagaren får basinkomst leder inte till några förändringar i de förfaranden som an knyter till arbetslöshetsförmånerna. Ett villkor för att arbetslöshetsförmånen ska betalas ut medan försöket med basinkomst pågår är med andra ord att personen fyller i och lämnar in en anmälan om arbetslöshetstid.

EXEMPEL:

Maja har varit arbetslös i några månader. Hon har anmält sig som arbetslös på arbets- och näringsbyrån. Maja får full grunddagpenning som är 32,40 euro/dag. Hon får dessutom barnförhöjning för två barn 7,68 euro/dag. Bruttobeloppet av Majas grunddagpenning är 861,27 euro/månad. Efter skatt är Majas grunddagpenning 689,38 euro/månad.

Maja väljs ut till försöket med basinkomst. Hon får i fortsättningsskattefri basinkomst, d.v.s. 560 euro/månad. Trots det kan hon också ansöka om den grunddagpenning hon har rätt till. Utöver basinkomsten får Maja då skillnaden mellan grunddagpenningen och basinkomsten.

Utkomststöd och bostadsbidrag

Om en person får arbete medan försöket pågår kan arbetsinkomsten påverka till exempel det allmänna bostadsbidraget och utkomststödet. Bidragen kan dras in om inkomsten är tillräckligt stor.

Basinkomsten beaktas som inkomst i samband med utkomststödet. Utkomststödet fastställs på samma sätt som tidigare under den tid försöket med basinkomst pågår. Värgran att ta emot arbete kan leda till att utkomststödet grunddel sänks.

Hinder för utbetalning

De som valts ut till försöket ska komma ihåg att meddela FPA om de får förmåner som hindrar utbetalningen av basinkomst eller om något annat begränsar utbetalningen.

Sociala förmåner som hindrar utbetalningen av basinkomst är:

- stöd för hemvård av barn
- alla pensioner: folkpension, garantipension, arbetspension
- rehabiliteringspenning som baserar sig på arbetspensionslagarna
- vuxenutbildningsstöd och studiepenning (och fram till 31.7.2017 bostadstillägg)
- ersättning för förlust av underhåll enligt trafikförsäkringslagen, patientskadlagen eller brottsskadlagen
- dagpenning, livränta, tilläggsränta eller försörjningspension enligt militärskadlagen
- avrädelsestöd för lantbruksföretagare
- ersättning för inkomstbortfall, dagpenning eller pension enligt lagarna om olycksfallsförsäkring
- olycksfalls- eller familjepension enligt lagen om olycksfalls- och pensionskydd för idrottsutövare
- alla utländska förmåner som motsvarar någon av förmånerna ovan.

Basinkomst betalas inte till den som

- fått sjukhusvård eller därmed jämförbar institutionsvård i minst 90 dagar
- fullgör sin militärtjänst (värnplikt eller civiltjänst) eller frivillig militärtjänst
- avtjänar fängelsestraff
- utifrån sitt arbete omfattas av lagstiftningen om social trygghet i en främmande stat
- vistas utomlands i mer än 30 dagar i en följd
- har förordnats en intressebevakare,
- eller till den vars arbetslöshetsförmån betalas till kommunen.

Om situationen förändras under den tid försöket pågår så att det inte längre finns något hinder för utbetalningen av basinkomst fortsätter FPA utbetalningen av basinkomst på särskild ansökan.

EXEMPEL:

Matti väljs ut till försöket med basinkomst. Han får 560 euro/månad i basinkomst. Matti meddelar FPA att han inleder civiltjänstgöring i juni 2017, varvid utbetalningen av basinkomst avbryts och Matti får militärunderstöd.

Mattis civiltjänstgöring upphör i januari 2018. Matti ansöker om basinkomst hos FPA. FPA återupptar utbetalningen av basinkomst till Matti.



Läs mer!

Du kan läsa närmare om försöket med basinkomst på adressen fpa.fi/basinkomst